

EUROPSKA POVELJA O RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA na lokalnoj razini

Conseil des Communes
et Régions d'Europe
Council of European
Municipalities and Regions

Publikacija je tiskana
uz finansijsku potporu
Evropske unije.

EUROPSKA POVELJA O RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA NA LOKALNOJ RAZINI

Za lokalne i regionalne uprave,
u svrhu usmjeravanja njihovih snaga
i partnerstava k postizanju
veće ravnopravnosti

*Povelju izradilo i predstavilo
Vijeće europskih općina i
regija s partnerima*

Ova je publikacija objavljena u okviru regionalnog projekta "Promocija Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini" koji provodi pet partnerskih udruga:
Udruga Fenomena iz Kraljeva, Srbija, u svojstvu organizacije koja upravlja projektom
Anima - Centar za žensko i mirovno obrazovanje iz Kotora, Crna Gora
Agencija lokalne demokracije iz Mostara, Bosna i Hercegovina
Centar lokalne demokracije LDA iz Niša, Srbija
Fondacija Kvinna till Kvinna iz Stockholma, Švedska, u ulozi međunarodnog partnera

Projekt je finansijski podržala Europska unija.
Stavovi izraženi u ovoj publikaciji ne odražavaju
nužno i stavove Europske komisije.

Projekt podržavaju i Fondacija KVINNA TILL KVINNA,
i Udruga TAVOLO TRENTO CON I BALCANI.

EUROPSKA POVELJA O RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA NA LOKALNOJ RAZINI

Naslov izdanja na engleskom jeziku -
**THE EUROPEAN CHARTER FOR EQUALITY
of women and men in local life**

Povelju je izradilo
Vijeće europskih općina i regija (CEMR) -
©Council of European Municipalities and Regions (CEMR)

**Udruga koje izdaje publikaciju u Bosni i Hercegovini
Agencija lokalne demokracije, Mostar**

Prevoditeljica:
Davorka Jurčević - Čerkez

Tisak: Riža, Kraljevo, 2012.
Naklada: 33 primjerka

ISBN: 978-9958-574-04-7

Sadržaj

Predgovor	5
Uvod	7
Preambula.....	11
Načela	16
Provedba Povelje i njezinih odredbi	20
Demokratska odgovornost	24
Politička uloga	25
Opći okvir za ravnopravnost	30
Uloga poslodavca	33
Javne nabave i ugovaranje	35
Uloga pružanja usluga.....	37
Planiranje i održivi razvoj.....	45
Uloga nadzornoga tijela	49
Bratimljenje i međunarodna suradnja	50

Predgovor

Ravnopravnost spolova podrazumijeva da muškarci i žene imaju jednake preduvjete za ostvarenje ljudskih prava.

K tome, ravnopravnost spolova podrazumijeva da i muškarci i žene imaju jednake mogućnosti u doprinosu kulturnom, političkom, gospodarskom, društvenom i nacionalnom napretku, kao i da ravnopravno mogu uživati sve koristi i dobrobiti od napretka jedne zajednice.

Upravo iz ovih razloga, Vijeće europskih općina i regija (CEMR), kao organizacija lokalnih i regionalnih vlasti iz više od trideset zemalja Europe, usvojilo je 2006. godine Europsku povelju o ravnopravnosti žena i muškaraca u lokalnom životu.

Povelja je predstavljena na Šestoj europskoj ministarskoj konferenciji Vijeća Europe o ravnopravnosti spolova, održanoj 8. i 9. lipnja 2006. u Stockholmu, kao i na sjednici Odbora za prava žena i ravnopravnost spolova Europskoga parlamenta, održanoj 12. rujna iste godine u Bruxellesu, te je oba puta prihvaćena s velikim zanimanjem.

Do sada je Povelju potpisalo 256 europskih lokalnih i regionalnih uprava.

Bez ravnopravnosti u političkom, gospodarskom i bilo kojem drugom obliku odlučivanja, ne postoji mogućnost da se ravnopravnost spolova

uvrsti u izradu politike vladajućih struktura. Bez aktivnog sudjelovanja žena u procesu izgradnje našega društva kao suvremenog, europski ustrojenog i demokratskog, nije moguće ostvarenje demokracije, ravnopravnosti i napretka društva.

Ova publikacija predstavlja doprinos Stalne konferencije gradova i općina procesu opće ravnopravnosti spolova i uključivanja žena u društveni, politički, gospodarski i javni život Srbije, radi upoznavanja sudionika koji su uključeni u izradu politika sa standardima u ovoj oblasti.

Glavni tajnik
Đorđe Staničić

Uvod

Europska povelja o ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini namijenjena je lokalnim i regionalnim upravama u Europi koje se njezinim potpisivanjem javno obvezuju da će slijediti načela ravnopravnosti spolova i odredbe propisane Poveljom provoditi u svojim sredinama.

U cilju pružanja podrške primjeni ovih načela, svaka potpisnica Povelje pripremit će akcijski plan kojim će se odrediti prioriteti, aktivnosti i sredstva za njegovu provedbu.

Potpisnice će, također, biti obvezne povezati se sa svim relevantnim institucijama i organizacijama u svojoj zemlji, kako bi na najbolji mogući način promicale najbolje primjere provedbe istinske ravnopravnosti.

Povelja je izrađena u okviru ciljeva projekta (2005. -2006.) Vijeća europskih općina i regija, u suradnji s dolje navedenim partnerima. Projekt je financirala Europska komisija kroz svoj Peti program ravnopravnosti spolova.

* * * * *

Ravnopravnost spolova predstavlja temeljno pravo za sve i od bitnog je značaja za svaku demokratsku sredinu. Kako bi ovo pravo bilo ostvareno,

ono mora biti ne samo prepoznato s pravne strane, već i uspješno primijenjeno na sve vidove političkog, gospodarskog, društvenog i kulturnog života.

Unatoč brojnim primjerima službenog priznanja i pomaka u toj oblasti, ravnopravnost spolova još uvijek nije prisutna u svakidašnjem životu. U praksi, žene i muškarci nemaju ista prava. Društvene, političke, gospodarske i kulturne nejednakosti i dalje su prisutne – primjer za to su razlike u plaćama i nejednaka zastupljenost u političkome životu.

Ove neravnopravnosti plod su društveno uvjetovanih rodni uloga, nastalih na osnovi brojnih stereotipa koji su prisutni u obitelji, obrazovanju, kulturi, medijima, oblasti rada i ustroju društva... u mnogim oblastima u kojima je moguće djelovati kroz usvajanje novog pristupa i uvođenje strukturalnih promjena.

Lokalna i regionalna vlast, budući da predstavljaju razine vlasti s kojima su građani u najneposrednijem dodiru, najpogodnije su tlo za borbu protiv upornog širenja neravnopravnosti, kao i za promicanje istinski ravnopravnog društva. One su u položaju da, kroz nadležnosti i suradnju s najrazličitijim lokalnim sudionicima, poduzmu konkretne korake prema postizanju ravnopravnosti između žena i muškaraca.

Načelo supsidijarnosti od posebne je važnosti za praktičnu primjenu prava na ravnopravnost spolova. Ovo se načelo odnosi na sve razine vlasti – europsku, državnu, regionalnu ili lokalnu. Iako se odgovornosti lokalnih i regionalnih vlasti razlikuju diljem Europe, zajedničko im je da mogu i moraju igrati pozitivnu ulogu u promicanju ravnopravnosti u praksi, i na taj način utjecati na svakodnevni život svojih građana.

Načela lokalne i regionalne samouprave također su usko povezana s načelom supsidijarnosti. Povelja o lokalnoj samoupravi Vijeća Europe iz 1985. godine, koju je potpisala i ratificirala većina europskih zemalja, stavlja naglasak na „*pravo i mogućnost lokalnih jedinica da, u okvirima određenim zakonom, uređuju i upravljaju, uz vlastitu odgovornost i u*

interesu lokalnog pučanstva, bitnim dijelom javnih poslova."

Provedba i promicanje prava na ravnopravnost mora predstavljati bit ove koncepcije lokalne samouprave.

Lokalna i regionalna demokratska vlast mora iznaći najbolja rješenja za najvažnije vidove svakodnevnog života kao što su stanovanje, sigurnost, javni promet, oblast rada ili zdravstvo.

Također, veće sudjelovanje žena u razvitku i provedbi javnih politika na lokalnoj i regionalnoj razini vlasti omogućuje da se njihovo životno iskustvo, sposobnost i kreativnost uzmu u obzir.

Želimo li stvoriti društvo zasnovano na ravnopravnosti, vrlo je važno da lokalna i regionalna vlast razmotre rodni aspekt pri osmišljavanju strategija, upravljanju svojim jedinicama, kao i u svakodnevnoj praksi. A u današnjem i sutrašnjem svijetu pravo na ravnopravnost između muškaraca i žena također je ključ našega gospodarskog i društvenog uspjeha – ne samo na europskoj i državnoj razini, već i na razini regija, u gradovima i u lokalnim jedinicama.

* * * * *

Vijeće europskih općina i regija, kao i njegov Odbor žena - odabranih predstavnica lokalnih i regionalnih vlasti, već dugi niz godina aktivno promiču ravnopravnost žena i muškaraca na lokalnoj i regionalnoj razini. Vijeće je 2005. godine pokrenulo konkretnu inicijativu namijenjenu lokalnim i regionalnim vlastima u Europi „*Grad za ravnopravnost*”. Promicanjem dobrih praksi određenih europskih gradova i općina, inicijativa „*Grad za ravnopravnost*” predlaže načine provedbi strategija koje se odnose na ravnopravnost spolova na lokalnoj i regionalnoj razini. Ova se Povelja nadovezuje na ta dostignuća.

Uloga lokalnih i regionalnih jedinica u promicanju ravnopravnosti spolova određena je Svjetskom deklaracijom Međunarodnog saveza

lokalnih vlasti (IULA) o "ženama u lokalnoj upravi" koja je usvojena 1998. godine. Jedan od glavnih ciljeva nove svjetske organizacije "Ujedinjeni gradovi i lokalne vlasti" upravo je ravnopravnost između žena i muškaraca.

Preambula

Vijeće europskih općina i regija, koje predstavlja europske lokalne i regionalne uprave, surađuje sa sljedećim partnerima:

- Nacionalna udruga općina Republike Bugarske (National Association of Municipalities in the Republic of Bulgaria)
- Savez ciparskih općina
- Savez gradova i zajednica Republike Češke (SMO CR)
- Udruga finskih lokalnih i regionalnih vlasti
- Francuska udruga općinskih i regionalnih vijeća Europe CEMR (AFCCRE)
- Njemačka udruga općinskih i regionalnih vijeća Europe CEMR (RGRE)
- Središnji savez općina i zajednica Grčke (KEDKE)
- Mađarska nacionalna udruga lokalnih vlasti (TOOSZ)
- Talijanska udruga općinskih i regionalnih vijeća Europe CEMR (AICCRE)
- Regionalna federacija Toskane AICCRE

- Savez gradova i općina Luksemburga (SYVICOL)
- Savez gradova Poljske (ZMP)
- Španjolski savez općina i provincija (FEMP)
- Baskijska udruga općina (EUDEL)
- Grad Beč
- Grad Saint Jean de la Ruelle
- Grad Frankfurt na Majni
- Grad Kartaga
- Grad Valencia
- Agencija za vrijeme i mobilnost Belfort - Montbéliard
- Stalni odbor Euro-mediteranskog partnerstva lokalnih i regionalnih vlasti (COPPEM)

Imajući u vidu da su Europska zajednica i unija utemeljene na fundamentalnim pravima i slobodama, uključujući i zalaganje za ravnopravnost spolova, kao i da je europsko zakonodavstvo osnova napretka postignutog u ovoj oblasti u Europi;

Pozivajući se na međunarodni pravni okvir za ljudska prava Ujedinjenih naroda a posebice na Opću deklaraciju o ljudskim pravima i Konvenciju o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, usvojenju 1979. godine;

Naglašavajući bitan doprinos Vijeća Europe u promicanju ravnopravnosti žena i muškaraca u lokalnim samoupravama;

Uzimajući u obzir da ravnopravnost žena i muškaraca podrazumijeva volju za provedbu aktivnosti kroz tri dodatna vida za njezino postizanje, tj. uklanjanje izravne neravnopravnosti, iskorjenjivanje neizravne neravnopravnosti i izgradnju političke, pravne i društvene sredine koja će podržavati proaktivni razvitak ravnopravne demokracije;

Osuđujući jaz između *de iure* prepoznavanja prava na ravnopravnost i stvarne i uspješne primjene toga prava;

Imajući u vidu da lokalne i regionalne uprave u Europi igraju i moraju igrati ključnu ulogu u primjeni prava na ravnopravnost svojih građana i stanovništva, osobito žena i muškaraca, u svim područjima njihove odgovornosti;

Imajući u vidu da je ravnopravno sudjelovanje i prisutnost žena i muškaraca u upravi i na vodećim položajima od bitnog značaja za demokraciju;

Vodeći se primjerom Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena iz 1979. godine, Pekinškom deklaracijom i Platformom za akciju UN-a iz 1995., Rezolucijom 23. posebne sjednice Opće skupštine iz 2000. (Peking + 5), Poveljom Europske unije o temeljnim pravima, Preporukama Vijeća iz prosinca 1996. o uravnoteženom sudjelovanju žena i muškaraca u donošenju odluka te Svjetskom deklaracijom Međunarodnog saveza lokalnih vlasti o ženama u lokalnoj upravi iz 1998.;

Sa željom da obilježi 25. godišnjicu stupanja na snagu Konvencije UN-a o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena iz rujna 1981. godine, donosi ovu Europsku povelju o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini i poziva lokalne i regionalne uprave u Europi na potpisivanje i provedbu ove Povelje.

I.
DIO

Načela

Potpisnici ove Povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini prepoznaju sljedeća načela kao temeljna za svoje djelovanje:

- 1. Ravnopravnost žena i muškaraca temeljno je pravo.**
Lokalne i regionalne uprave moraju ovo pravo provoditi u svim područjima svoje odgovornosti, uključujući obvezu uklanjanja svih oblika diskriminacije, bila ona izravna ili neizravna.
- 2. Kako bi ravnopravnost spolova bila zajamčena, moraju se riješiti pitanja višestruke diskriminacije i nepovoljnog položaja.**
Višestruka diskriminacija i nepovoljni položaj temeljeni na, osim rodnim, razlikama u rasi, boji kože, etničkoj i društvenoj pripadnosti, genetskim značajkama, jeziku, vjeri ili uvjerenjima, političkom ili drugom mišljenju, pripadnosti nacionalnoj manjini, imovini, rođenju, invaliditetu, starosti, seksualnoj orijentaciji ili društveno - ekonomskom statusu, moraju također biti uzeti u obzir prilikom rješavanja pitanja ravnopravnosti između žena i muškaraca.
- 3. Podjednako sudjelovanje žena i muškaraca u donošenju odluka preduvjet je za demokratsko društvo.**
Pravo na ravnopravnost žena i muškaraca od lokalnih i regionalnih vlasti zahtijeva poduzimanje svih odgovarajućih mjera i usvajanja svih potrebnih

strategija, a radi promicanja podjednake zastupljenosti i sudjelovanja žena i muškaraca u svim oblastima uprave.

4. Uklanjanje rodnih stereotipa od ključnog je značaja za postizanje ravnopravnosti između žena i muškaraca.

Lokalne i regionalne vlasti moraju poticati uklanjanje stereotipa i prepreka na kojima se temelje nejednakosti u vezi sa statusom i položajem žena a koje dovode do nejednakog vrednovanja uloga žena i muškaraca u političkom, gospodarskom, društvenom i kulturnom smislu.

5. Uvođenje rodne perspektive u sve aktivnosti lokalne i regionalne uprave nužno je u procesu poboljšanja ravnopravnosti između žena i muškaraca.

Načelo ravnopravnosti spolova mora biti uzeto u obzir pri izradi strategija, metoda i instrumenata koji utječu na svakodnevni život lokalnoga stanovništva – primjerice, kroz primjenu tehnika uvođenja načela rodno osvijestene politike (na engleskome: gender mainstreaming)¹ i rodno osjetljivih proračuna.² Iskustva žena na lokalnoj razini, uključujući i njihove životne i radne uvjete, moraju biti analizirana i uzeta u obzir.

---

¹ 'Uvođenje rodno osvijestene politike' ili gender mainstreaming: u srpnju 1997. godine Gospodarsko i socijalno vijeće UN-a (ECOSOC) definiralo je koncepciju gender mainstreaminga na sljedeći način: "...podrazumijeva postupak procjene posljedica koje za žene i muškarce ima svako plansko djelovanje, uključujući zakonodavstvo, politike ili programe, u svim područjima i na svim razinama. Provođenje rodno osvijestene politike strategija je kojom pitanja i iskustva žena, kao i muškaraca, postaju sastavni dio izrade, provođenja, praćenja i vrednovanja politika i programa u svim političkim, ekonomskim i društvenim sferama. To se provodi tako da žene i muškarci mogu imati jednake koristi i da se ne ponavlja nejednakost. Krajnji cilj jest postizanje ravnopravnosti spolova". Navod iz: Uvođenje rodno osjetljiva proračuna: provedba u praksi, Priručnik, Vlada RH, Ured za ravnopravnost spolova: 2010., str. 68

² Uvođenje rodno osjetljiva proračuna (gender budgeting), definicija Vijeća Europe: "Uvođenje rodno osjetljiva proračuna znači uvođenje rodno osvijestene politike u proračunski proces. To podrazumijeva rodnu procjenu proračuna, koja razmatra sve razine proračunskog procesa iz rodne perspektive, i preraspodjelu prihoda i rashoda na način koji promiče ravnopravnost spolova". Navod iz: Uvođenje rodno osjetljiva proračuna: provedba u praksi, Priručnik, Vlada RH, Ured za ravnopravnost spolova: 2010., str. 67

- 6. Akcijski planovi i programi za koje su osigurana odgovarajuća sredstva nužno su oruđe za unapređenje ravnopravnosti spolova.** Lokalne i regionalne uprave moraju napraviti akcijski plan i program ravnopravnosti koji uključuje i dovoljno financijskih i ljudskih resursa potrebnih za njegovu provedbu.

Ova načela čine osnovu odredbi navedenih u III. dijelu ovoga dokumenta.

II. DIO

Provedba Povelje i njezinih odredbi

Potpisnici se obvezuju da će poduzeti sljedeće korake u svrhu provedbe odredbi ove Povelje:

1. Svaka potpisnica Povelje će, u prihvatljivom vremenskom razdoblju (ne više od dvije godine od datuma potpisivanja), razviti i usvojiti Akcijski plan ravnopravnosti i nadalje ga primjenjivati.
2. Akcijski plan ravnopravnosti definirat će ciljeve i prioritete potpisnica, potom mjere predviđene za provedbu, kao i dodijeljena sredstva za provedbu Povelje i njome propisanih ciljeva. Plan će također definirati i vrijeme za provedbu. Posjeduje li potpisnica već Akcijski plan ravnopravnosti, u tom će ga slučaju samo uskladiti s relevantnim pitanjima koja se obrađuju u Povelji.
3. Svaka će potpisnica obaviti detaljne konzultacije prije usvajanja svoga Akcijskog plana ravnopravnosti, a nakon usvajanja predstaviti će ga različitim stranama. Također će redovito izvješćivati javnost o napretku postignutome kroz provedbu plana.
4. Svaka će potpisnica obaviti preispitivanje svoga Akcijskog plana u skladu sa stanjem i sastaviti će plan za svako naredno razdoblje.

5. Svaka je potpisnica suglasna da će, u načelu, djelovati u skladu s odgovarajućim sustavom procjene uspostavljenim kako bi se omogućila procjena napretka u provedbi ove Povelje, kao i da će pružiti pomoć lokalnim i regionalnim upravama diljem Europe pri međusobnoj razmjeni iskustava o učinkovitim načinima postizanja veće ravnopravnosti između žena i muškaraca. Potpisnica će također, u tu svrhu, omogućiti dostupnost svoga Akcijskog plana i svih drugih relevantnih javnih materijala.
6. Svaka će potpisnica pismenim putem obavijestiti Vijeće europskih općina i regija o potpisivanju Povelje i datumu potpisivanja, uz dostavljanje kontakata za buduću suradnju vezanu uz Povelju.

III. DIO

Demokratska odgovornost

Članak 1.

1. Potpisnica priznaje da je pravo na ravnopravnost žena i muškaraca temeljni preduvjet za demokraciju i da demokratsko društvo ne može dopustiti da se sposobnost, znanje, iskustvo i kreativnost žena zanemari. S tim u vezi, potpisnica mora, na osnovi ravnopravnosti, osigurati uključenost, prisutnost i sudjelovanje žena iz različitih sredina i starosnih skupina u sve oblasti političkog i javnog odlučivanja.
2. Kao demokratski izabrano tijelo odgovorno za osiguranje boljitka svojih građana, potpisnica se obvezuje da će se zalagati i unaprijediti praktičnu primjenu ovoga prava u svim područjima djelovanja – kao demokratski predstavnik lokalne jedinice, tijelo koje osigurava i pruža usluge, planira i regulira, kao i u svojstvu poslodavca.

Politička uloga

Članak 2. – Političko sudjelovanje

1. Potpisnica priznaje jednako pravo žena i muškaraca na glasovanje, kandidaturu i obavljanje funkcija na koje su izabrani.
2. Potpisnica priznaje jednako pravo žena i muškaraca na sudjelovanje u izradi i provedbi strategija, obavljanje javne funkcije i svake druge funkcije na svim razinama uprave.
3. Potpisnica priznaje načelo podjednakog sudjelovanja u svim izabranim i javnim upravnim organima.
4. Potpisnica se obvezuje da će poduzeti sve prihvatljive mjere u svrhu osiguranja podrške svim gore navedenim pravima i načelima, uključujući:
  - Poticanje žena na prijavu za glasovanje, korištenje svojih glasačkih prava i kandidiranje za javne funkcije;
  - Poticanje političkih stranaka i skupina na usvajanje i provedbu načela podjednakog sudjelovanja žena i muškaraca;
  - Poticanje političkih stranaka i skupina na poduzimanje svih zakonskih mjera, čak i usvajanjem kvota tamo gdje je potrebno, kako bi se povećao broj kandidiranih, a potom i izabраниh predstavnica u lokalnim tijelima;

- Reguliranje vlastitih postupaka i standarda poslovanja, tako da potencijalni kandidati i izabrani predstavnici/ce ne budu dovedeni u nepovoljan položaj zbog stereotipnih oblika ponašanja i jezika, ili uznemiravanja;
  - Usvajanje mjera koje omogućuju izabranim predstavnicima usklađivanje njihovoga privatnog, poslovnog i javnog života, primjerice, osiguravanjem takvoga rasporeda radnih obveza i metoda da svaki izabrani predstavnik ili predstavnica ima prigodu sudjelovati u potpunosti.
5. Potpisnica se obvezuje da će promicati i primjenjivati načela jednakog sudjelovanja žena i muškaraca u svojim upravnim i savjetodavnim organima, kao i vanjskim tijelima.
- No, tamo gdje trenutačno ne postoji jednako sudjelovanje žena i muškaraca, uprava će provesti gore navedeno po ništa manje povoljnoj osnovi za manjinski spol od trenutačnog odnosa između spolova.
6. Potpisnica se dalje obvezuje da će osigurati da nijedan javni ili politički položaj na koji bira ili postavlja predstavnika nije, u načelu ili praksi, ograničen ili predviđen za samo jedan spol, a zbog stereotipnih stavova.

Članak 3. – Sudjelovanje u političkom i građanskom životu

1. Potpisnica priznaje pravo građana na sudjelovanje u radu javnih tijela i organa kao temeljno demokratsko načelo, kao i pravo žena i muškaraca na podjednako sudjelovanje u upravi i javnom životu svojih regija, općina i lokalnih jedinica.
2. U odnosu na različite oblike sudjelovanja u javnim poslovima, primjerice preko savjetodavnih odbora, vijeća susjeda, elektronskog sudjelovanja ili vježbi planiranja sudjelovanja, potpisnica se obvezuje da će se zalagati za ravnopravno sudjelovanje žena i muškaraca u praksi. Tamo gdje postojeći oblici sudjelovanja ne vode do spomenute ravnopravnosti, potpisnica se obvezuje da će razviti i proučiti nove metode.

3. Potpisnica se obvezuje da će promicati aktivno sudjelovanje, u svom političkom i građanskom životu, žena i muškaraca iz svih oblasti zajednice, posebice onih žena i muškaraca iz manjinskih skupina koji inače ne bi bili uključeni.

Članak 4. – Javna obveza na ravnopravnost

1. Kao demokratski predvodnik i predstavnik svoje zajednice i teritorija, potpisnica će se javno službeno obvezati na provedbu načela ravnopravnosti između žena i muškaraca na lokalnoj razini, uključujući:
  - Objavu potpisivanja ove Povelje, a potom i rasprave i usvajanja od strane svoga najvišeg predstavničkog tijela;
  - Obvezu ispunjenja svih odredbi ove Povelje i podnošenja redovitih izvješća o postignutom napretku pri provedbi svoga Akcijskog plana za ravnopravnost;
  - Obvezu da će potpisnica i njezini izabrani članovi biti dosljedni i podržavati obrasce dobrog ponašanja u vezi s ravnopravnošću spolova.
2. Potpisnica će tijekom svoga demokratskog mandata nastojati poticati druge političke i javne institucije i privatna tijela, kao i udruge građana, da se priključe praktičnoj primjeni prava na ravnopravnost spolova.

Članak 5. – Suradnja s partnerima na osiguravanju ravnopravnosti

1. Potpisnica će surađivati sa svim svojim partnerima, od državnoga i privatnog sektora do udruga civilnoga društva, na osiguravanju veće ravnopravnosti između žena i muškaraca u svim vidovima života u toj oblasti.

2. Potpisnica će se savjetovati sa svojim partnerskim tijelima i organizacijama, uključujući i svoje društvene partnere, oko razvoja i izrade svoga Akcijskog plana za ravnopravnost kao i drugih važnih pitanja vezanih uz ravnopravnost.

Članak 6. – Suprotstavljanje stereotipima

1. Potpisnica se obvezuje da će, koliko je to moguće, sprječavati i boriti se protiv predrasuda, primjene i uporabe jezika i predodžbi temeljenih na ideji superiornosti ili inferiornosti jednoga od dva spola, ili na stereotipnim ulogama žena ili muškaraca.
2. S tim u vezi, potpisnica će se pobrinuti da njezina javna i interna komunikacija bude potpuno u skladu s ovom odredbom, kao i na promicanje pozitivnih rodni primjera i vizualnih predodžbi.
3. Isto tako, potpisnica će, kroz obuku i na druge načine, pomoći svome osoblju u prepoznavanju i uklanjanju stereotipnih stavova i ponašanja kako bi u skladu s tim prilagodilo obrasce ponašanja.
4. Potpisnica će provesti aktivnosti i kampanje u svrhu podizanja svijesti građana o štetnoj ulozi rodni stereotipa, radi postizanja ravnopravnosti između žena i muškaraca.

Članak 7. – Dobra uprava i savjetovanje

1. Potpisnica priznaje pravo žena i muškaraca na rješavanje njihovih pitanja ravnopravno, nepristrano, pravedno i u prihvatljivom vremenskom razdoblju, uključujući:
  - Pravo na izjašnjenje prije donošenja bilo kakve pojedinačne odluke nepovoljne za njih;
  - Dužnost nadležnog organa da obrazloži svoju odluku;
  - Pravo na informaciju važnu za pitanja koja se odnose na njih.

2. Potpisnica prihvaća da će se u oblasti njezinih nadležnosti kvaliteta strategija i upravljanja najvjerojatnije poboljšati ukoliko svi oni na koje se one odnose imaju priliku biti savjetovani u odlučujućoj fazi, kao i da je u praksi ženama i muškarcima važno pružiti jednak pristup relevantnim informacijama i podjednaku mogućnost reagiranja.

3. Potpisnica se stoga obvezuje da će provoditi sljedeće korake, ukoliko se ukaže potreba:
  - Omogućiti da plan pružanja informacija uvrsti potrebe žena i muškaraca, uključujući i metode pristupa informacijama i komunikacijskim tehnologijama;
  - Tamo gdje će doći do savjetovanja, onima koji imaju najmanje prilike izraziti svoje stavove, omogućiti ravnopravno sudjelovanje u savjetodavnom procesu, kao i provedbu zakonitih djelatnosti koje će omogućiti da se to zaista i dogodi;
  - Po potrebi obavljati posebna savjetovanja za žene.

Opći okvir za ravnopravnost

Članak 8. – Opće odredbe

1. Potpisnica će, u skladu sa svojim nadležnostima, priznati, poštivati i primjenjivati relevantna prava i načela ravnopravnosti između žena i muškaraca i boriti se protiv nepovoljnog položaja i diskriminacije na osnovi pripadnosti spolu.
2. Odredbe propisane ovom Poveljom primjenjuju se na potpisnicu samo tamo gdje one, ili njihovi relevantni vidovi, potpadaju pod njezine pravne sposobnosti.

Članak 9. – Rodna procjena/analiza

1. U skladu sa svojim nadležnostima, potpisnica se obvezuje da će vršiti rodnu procjenu,³ kao što je utvrđeno ovim Člankom.

---

³ Procjenu u smislu gore navedene definicije UN-a: "procjenjivanj[e] posljedica svake planirane djelatnosti, uključujući zakonodavstvo, politike i programe, po žene i muškarce, u svim oblastima i na svim razinama".

2. U tu svrhu, potpisnica će osmisлити program provedbe rodних procjena/analiza u skladu sa svojim prioritetima, sredstvima i vremenskim okvirom koje će uvrstiti ili uzeti u obzir u svom Akcijskom planu za ravnopravnost.
3. Rodna procjena/analiza uključit će sljedeće mjere kao relevantne:
  - Reviziju postojećih strategija, postupaka, praksi, metoda i obima uporabe kako bi se procijenilo postoji li bilo kakva nepravdna diskriminacija, jesu li utemeljene na rodnim stereotipima i uzimaju li se primjereno u obzir sve specifične potrebe žena i muškaraca;
  - Reviziju raspodjele sredstava, financijskih i onih drugih, u gore navedene svrhe;
  - Utvrđivanje prioriteta i, po potrebi, ciljeva, kako bi se rješavala relevantna pitanja proistekla iz ovih revizija, kao i uvela vidljiva poboljšanja u pružanje usluga;
  - U ranoj fazi, procjenu svih značajnih prijedloga novih strategija ili izmjena već postojećih; zatim postupak i izmjene u raspodjeli sredstava, kako bi se utvrdio njihov mogući utjecaj na žene i muškarce i donijele konačne odluke u svjetlu ovako donesenih zaključaka;
  - Uzimanje u obzir potreba ili probitka onih koji su iskusili višestruku diskriminaciju ili se nalaze u nepovoljnijem položaju po više osnova.

Članak 10. – Višestruka diskriminacija ili nepovoljan položaj

1. Potpisnica prepoznaje da je zabranjena diskriminacija po svakoj osnovi, kao što su spol, rasa, etnička pripadnost ili podrijetlo, genetske značajke, jezik, religija ili vjerovanje, političko ili drugo mišljenje, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje, invaliditet, godišta ili seksualna orijentacija.

2. Potpisnica nadalje prepoznaje da je, unatoč ovoj zabrani, veliki broj žena i muškaraca višestruko diskriminiran ili stavljen u nepovoljan položaj, uključujući i društveno-ekonomski, što izravno utječe na njihovu mogućnost korištenja drugih prava utvrđenih i propisanih ovom Poveljom.
3. Potpisnica se obvezuje da će, u okviru svojih nadležnosti, poduzeti sve prihvatljive mjere u borbi protiv posljedica višestruke diskriminacije ili nepovoljnog položaja, uključujući:
  - Uzimanje u obzir pitanja višestruke diskriminacije ili nepovoljnog položaja u svom Akcijskom planu za ravnopravnost i rodnim procjenama;
  - Mogućnost da se pitanja koja proistječu iz višestruke diskriminacije ili nepovoljnog položaja uzmu u obzir prilikom provedbe radnji ili mjera utvrđenih drugim člancima ove Povelje;
  - Provedbu kampanja javnog informiranja u borbi protiv stereotipa i promicanje jednakog pristupa za one žene i muškarce koji su možda bili žrtve višestruke diskriminacije ili se nalaze u nepovoljnom položaju po više osnova;
  - Primjenu posebnih mjera kako bi se odgovorilo na specifične potrebe žena i muškaraca migranata.

Uloga poslodavca

Članak 11.

1. Potpisnica u ulozi poslodavca priznaje pravo ravnopravnosti spolova u svim vidovima zapošljavanja, uključujući ustroj i uvjete rada.
2. Potpisnica priznaje pravo na usklađivanje profesionalnog, društvenog i privatnog života, pravo na dostojanstvo i sigurnost na radnom mjestu.
3. Potpisnica se obvezuje da će poduzeti sve prihvatljive mjere, uključujući pozitivne mjere u okviru svojih pravnih mogućnosti, u cilju pružanja podrške gore navedenim pravima.
4. Mjere iz stavka 3. podrazumijevaju i sljedeće:
  - a) Reviziju relevantnih strategija i postupaka vezanih uz zapošljavanje u svojoj organizaciji, kao i razvoj i provedbu dijela o zapošljavanju iz svoga Akcijskog plana za ravnopravnost, a radi rješavanja neravnopravnosti u prihvatljivom vremenskom razdoblju, posvećujući pozornost, između ostalog:
    - Jednakim plaćama, uključujući jednake plaće za rad od jednake vrijednosti,
    - Reviziji plaća, naknada, platnog sustava i honorara,

- Mjerama kojima se osigurava pravedan i jasan napredak i razvoj prilika za uspjeh u poslu,
  - Mjerama kojima se osigurava podjednako sudjelovanje žena i muškaraca na svim razinama, posebice onima kojima se rješava svaka nejednakost na višim upravljačkim razinama,
  - Mjerama kojima se rješava svako razdvajanje posla temeljeno na spolu, kao i mjerama kojima se ohrabruju zaposleni na bavljenje netradicionalnim vrstama zaposlenja,
  - Mjerama kojima se osigurava pošteno zapošljavanje,
  - Mjerama kojima se osiguravaju prikladni, zdravi i sigurni uvjeti za rad,
  - Postupcima savjetovanja sa zaposlenima i njihovim sindikatima, čime se omogućuje podjednako sudjelovanje žena i muškaraca u svim savjetodavnim pregovaračkim tijelima.
- b) Protivljenje seksualnom uznemiravanju na radnome mjestu, uz jasno stavljanje do znanja da je takvo ponašanje neprihvatljivo, pružanje podrške žrtvama, uvođenje i provedbu jasne strategije obračuna s prijestupnicima i podizanje svijesti djelatnika o ovom problemu;
- c) Težnju k takvoj radnoj snazi na svim razinama organizacije koja će odražavati društvenu, gospodarsku i kulturnu raznolikost lokalnoga stanovništva;
- d) Mogućnost usklađivanja profesionalnog, društvenog i privatnog života:
- Predstavljanjem strategija koje omogućuju, tamo gdje je to moguće, prilagođavanje radnoga vremena i dogovora oko skrbi o osobama ovisnim o zaposlenima.
  - Ohrabivanjem muškaraca na iskorištavanje prava odsustva radi skrbi o ovisnim osobama.

Javne nabave i ugovaranje

Članak 12.

1. Potpisnica je dužna zagovarati ravnopravnost spolova u postupku provedbe zadaća i obveza vezanih uz javne nabave, uključujući i ugovore s dobavljačima, pružanje usluga ili izvedbu radova.
2. Spomenuta dužnost potpisnice od posebnog je značaja tamo gdje ugovorom prepušta drugoj pravnoj osobi pružanje relevantnih javnih usluga, za što je potpisnica odgovorna po zakonu. U takvim slučajevima, potpisnica nastoji da pravna osoba koja dobije posao (neovisno o vrsti vlasništva) ima iste obveze u pitanju zalaganja za ravnopravnost spolova kao da je potpisnica izravno pružala tu uslugu.
3. Potpisnica se dalje obvezuje na provedbu, gdje god je to primjenjivo, sljedećih koraka:
  - a) Za svaki posao od važnosti koji želi sklopiti, razmatranja relevantnih rodničkih implikacija i prilika za zagovaranje ravnopravnosti;
  - b) Omogućivanja da ugovorne odredbe obuhvate ciljeve ravnopravnosti spolova;
  - c) Omogućivanja da ostali uvjeti propisani ugovorom koji se odnose na relevantan posao obuhvate i odraze te ciljeve;

- d) Korištenje nadležnosti propisane zakonima o javnim nabavama Europske unije nad utvrđivanjem uvjeta rada i učinaka koji obuhvaćaju pitanja od društvenoga značaja;
- e) Da osoblje ili savjetnici budu odgovorni za poslove javnih nabava a ugovorni partneri svjesni ravnopravnosti spolova u svome poslu, uključujući organiziranje obuke u te svrhe;
- f) Da odredbe glavnog ugovora uključe i uvjet da su i proizvođači dužni raditi u skladu s obvezom zagovaranja ravnopravnosti spolova.

Uloga pružanja usluga

Članak 13. – Obrazovanje i cjeloživotno učenje

1. Potpisnica priznaje pravo na obrazovanje, kao i pravo na pristup svim stručnim i stalnim obukama. Potpisnica priznaje bitnu ulogu obrazovanja u pružanju jednakih mogućnosti, stjecanju nužnih životnih i radnih sposobnosti, kao i u osiguranju novih mogućnosti za profesionalno i stručno usavršavanje u svim životnim dobima.
2. Potpisnica se obvezuje da će u okviru svojih nadležnosti osigurati ili zagovarati jednaku mogućnost obrazovanja, stručne i stalne obuke za žene i muškarce, djevojčice i dječake.
3. Potpisnica prepoznaje potrebu uklanjanja svakog stereotipnog shvaćanja uloge žena i muškaraca u svim oblicima obrazovanja. Kako bi to postigla, potpisnica se obvezuje na provedbu ili zagovaranje sljedećih mjera:
  - Reviziju materijala, školskih i drugih obrazovnih programa i predavačkih metoda, radi sprječavanja stereotipnog ponašanja i djelovanja,
  - Provedbu posebnih aktivnosti kojima se potiče netradicionalni izbor poslovnoga života,
  - U okviru tečajeva za obrazovanje građanstva, posebno uključivanje elemenata koji ističu značaj jednakoga sudjelovanja žena i muškaraca u demokratskim procesima.

4. Potpisnica priznaje da načini na koji su uređene škole i druge obrazovne ustanove predstavljaju važne obrasce za djecu i mlade. Stoga se obvezuje na zagovaranje podjednakoga sudjelovanja žena i muškaraca na svim razinama školskog ustroja i uprave.

Članak 14. – Zdravstvo

1. Potpisnica priznaje pravo svih na visoku razinu tjelesnog i mentalnog zdravlja i utvrđuje da je pristup kvalitetnom zdravstvu i liječenju, kao i preventivnoj skrbi za žene i muškarce, od velike važnosti za ostvarenje ovoga prava.
2. Potpisnica priznaje da liječničke i zdravstvene usluge moraju uzeti u obzir različite potrebe žena i muškaraca radi osiguranja jednakih mogućnosti za njihovo zdravlje. Potpisnica također priznaje da ove potrebe ne proizlaze samo iz bioloških razlika, već i iz različitih životnih i radnih uvjeta i stereotipnih ponašanja i pretpostavki.
3. U okviru svojih dužnosti, potpisnica se obvezuje poduzeti sve odgovarajuće aktivnosti, kako bi promicala i svojim građanima osigurala najvišu razinu zdravstvene zaštite. U tu svrhu, potpisnica će provoditi ili zagovarati sljedeće mjere:
  - Uključivanje načela ravnopravnosti spolova i rodne osjetljivosti u planiranje, financiranje i pružanje zdravstvenih i medicinskih usluga,
  - Brigu da se uključe aktivnosti za promicanje zdravstva, podrazumijevajući i one koje za cilj imaju poticanje zdrave prehrane i važnost tjelesne aktivnosti, te prepoznavanje različitih potreba i položaja žena i muškaraca,
  - Brigu da zdravstveni djelatnici, uključujući i one koji sudjeluju u promicanju zdravstva, prepoznaju načine na koje spol utječe na medicinsku i zdravstvenu zaštitu, kao i da uzmu u obzir različita iskustva žena i muškaraca u toj oblasti,
  - Brigu da žene i muškarci imaju pristup odgovarajućim informacijama o zdravstvu.

Članak 15. – Socijalna zaštita i usluge

1. Potpisnica priznaje pravo svih na nužnu socijalnu zaštitu, kao i na socijalnu pomoć u slučaju potrebe.
2. Potpisnica priznaje različite potrebe žena i muškaraca koje mogu proizići iz razlika u njihovim društvenim i ekonomskim prilikama i drugih čimbenika. Stoga, da bi osigurala jednako pravo žena i muškaraca na socijalnu zaštitu i socijalne usluge, potpisnica će provesti sve moguće korake radi:
  - Uključenja načela ravnopravnosti spolova i rodne osjetljivosti u planiranje, financiranje i pružanje usluga socijalne zaštite,
  - Osiguranja da oni koji pružaju socijalnu zaštitu i usluge prepoznaju načine na koje spol utječe na ove usluge, kao i da uzmu u obzir različita iskustva žena i muškaraca u toj oblasti.

Članak 16. – Skrb za djecu i dječja zaštita

1. Potpisnica priznaje važnu ulogu koju imaju kvalitetne i pristupačne jaslice, vrtići i druge ustanove za skrb o djeci, dostupne svim roditeljima i starateljima bez obzira na njihovo financijsko stanje, u zalaganju za istinsku ravnopravnost između žena i muškaraca i mogućnosti uskađivanja profesionalnog, javnog i privatnog života. Potpisnica također priznaje doprinos koji takve ustanove daju gospodarskom i društvenom životu i strukturi lokalne zajednice i društvu općenito.
2. Potpisnica se obvezuje da joj jedan od primarnih ciljeva bude pružanje takvih usluga, odnosno podrška takvim uslugama, izravno ili kroz druge izvore. Također se obvezuje na poticanje pružanja takvih usluga od strane drugih, uključujući i lokalne poslodavce.
3. Potpisnica također priznaje da je odgajanje djece zajednička odgovornost žena i muškaraca, kao i društva općenito, i obvezuje se na borbu protiv rodnog stereotipa po kojem je briga o djetetu uglavnom dužnost i odgovornost žena.

Članak 17. – Skrb o drugim izdržanim osobama

1. Potpisnica priznaje odgovornost žena i muškaraca da skrbe o drugim izdržanim ili nemoćnim osobama osim djece, i da ta odgovornost može utjecati na njihovu ulogu u gospodarskom i društvenom životu.
2. Potpisnica također priznaje da su te obveze nerazmjerno podijeljene, te stoga predstavljaju zapreku postizanju pune ravnopravnosti između žena i muškaraca.
3. Potpisnica se obvezuje da će se boriti protiv neravnopravnosti tako što će:
  - Jedan od njezinih primarnih ciljeva biti osiguranje i promicanje visoke kvalitete odgovarajuće zaštite za nemoćne osobe, izravno ili putem drugih izvora,
  - Osigurati pomoć i mogućnosti za osobe koje su se našle u društvenoj izolaciji zbog skrbi o nemoćnim osobama,
  - Provoditi kampanje protiv stereotipa koji podrazumijevaju da je staranje o nemoćnim osobama prije svega dužnost žena.

Članak 18. – Društvena uključenost

1. Potpisnica priznaje pravo svih na zaštitu od siromaštva i društvene isključenosti, kao i da su žene općenito sklonije biti društveno isključene zato što imaju manji pristup sredstvima, robi, uslugama i povoljnim prilikama od muškaraca.
2. Potpisnica se stoga obvezuje da će kroz svoje aktivnosti i usluge, i u saradnji s društvenim partnerima, poduzeti mjere u okviru sveobuhvatnog i usklađenog pristupa kako bi:
  - Potpomogla učinkoviti pristup zaposlenju, stanovanju, obuci, obrazovanju, kulturi, informacijskim i komunikacijskim tehnologijama, socijalnoj i zdravstvenoj zaštiti svim osobama koje žive ili su u opasnosti zateći se u društvenoj isključenosti ili siromaštvu,

- Prepoznala posebne potrebe i položaj žena koje su iskusile društvenu isključenost,
- Potpomogla integraciju žena i muškaraca migranata, u odnosu na njihove specifične potrebe.

Članak 19. – Stanovanje

1. Potpisnica priznaje pravo na stanovanje, kao i da pristup kvalitetnom stanovanju predstavlja jednu od najosnovnijih ljudskih potreba nužnih za dobrobit osobe i njezine obitelji.
2. Potpisnica priznaje da žene i muškarci često imaju specifične i jasne potrebe vezane uz stanovanje koje moraju biti u potpunosti uzete u obzir, uključujući i činjenicu da:
  - U prosjeku žene imaju manje prihode i sredstva od muškaraca, te stoga traže smještaj koji sebi mogu priuštiti;
  - Žene skrbe o kućanstvu u većini obitelji s jednim roditeljem, kojima je potreban društveni smještaj;
  - Ugroženi muškarci često su i najbrojniji među beskućnicima.
3. Potpisnica se stoga obvezuje da će, ukoliko je to moguće:
  - Omogućiti ili potpomoći pronalazak smještaja prikladne veličine i standarda, s primjerenim životnim uvjetima, te dostupnim najnužnijim uslugama za svakoga;
  - Poduzeti korake u sprječavanju beskućništva, a posebice pružiti pomoć beskućnicima, u skladu s kriterijima potrebe, stupnja ugroženosti i nediskriminacije;
  - U skladu s mogućnostima, potpomoći plaćanje smještaja onima bez odgovarajućih sredstava.
4. Potpisnica se također obvezuje da će osigurati ili zagovarati jednako pravo žena i muškaraca da budu stanari, imatelji, ili na neki drugi način vlasnici svojih domova, kao i da će, u tu svrhu, koristiti svoje moći ili utjecaj kako bi ženama bilo omogućeno jednako pravo na hipoteku i druge oblike financijske pomoći i kredita u svrhu osiguranja stambenoga prostora.

Članak 20. – Kultura, sport i rekreacija

1. Potpisnica priznaje pravo svih na sudjelovanje u kulturnom životu i uživanju u umjetnosti.
2. Potpisnica također priznaje ulogu sporta koju on ima kada je u pitanju doprinos životu jedne zajednice i osiguranje prava na zdravlje kao iz članka 14. Također priznaje da žene i muškarci imaju isto pravo na ravnopravan pristup kulturnim, rekreativnim i sportskim aktivnostima i objektima.
3. Potpisnica priznaje da žene i muškarci mogu imati različita iskustva i zanimanja u pitanju kulture, sporta i rekreacije, i da to može biti rezultat rodnoga stereotipnog razmišljanja i djelovanja, pa se stoga obvezuje da će provoditi i promicati mjere koje uključuju, po potrebi:
  - Osiguranje da žene i muškarci, dječaci i djevojčice imaju podjednak pristup sportskim, rekreacijskim i kulturnim objektima i aktivnostima,
  - Poticanje žena i muškaraca, dječaka i djevojčica na ravnopravno sudjelovanje u sportskim i kulturnim aktivnostima, uključujući i one koje se tradicionalno smatraju “ženskim” ili “muškim”,
  - Poticanje umjetnika, kao i kulturnih i sportskih udruga, na promicanje kulturnih i sportskih aktivnosti koje osporavaju stereotipne stavove o ženama i muškarcima,
  - Poticanje javnih biblioteka na osporavanje rodnih stereotipa odabirom knjiga i druge građe.

Članak 21. – Sigurnost i zaštita

1. Potpisnica priznaje pravo svake žene i muškarca na zaštitu slobode kretanja, kao i da ova prava ne mogu biti slobodno ili jednako provedena ukoliko žene i muškarci nisu sigurni ili zaštićeni, bilo u privatnom ili javnom životu, ili ne osjećaju li se sigurno ili zaštićeno.

2. Potpisnica također uviđa da se žene i muškarci, djelomice zbog različitih obveza ili životnoga stila, često suočavaju s različitim problemima u vezi sa sigurnošću i zaštitom, koji se moraju rješavati.
3. Potpisnica se stoga obvezuje da će:
  - S gledišta roda analizirati statistiku koja se odnosi na broj i model incidenata (uključujući ozbiljne prekršaje protiv pojedinaca) koji utječu na zaštitu ili sigurnost žena i muškaraca, kao i, ukoliko smatra prikladnim, izmjeriti stupanj i narav straha ili prekršaja ili drugih izvora nesigurnosti;
  - Razviti i provesti planove, strategije i aktivnosti, uključujući i određena poboljšanja stanja ili uređenja lokalne sredine (primjerice, prometna raskrižja, parkirališta, uličnu rasvjetu), ili upravljačkih i srodnih službi, a radi poboljšanja djelatne zaštite i sigurnosti žena i muškaraca, te težiti smanjenju njihova doživljaja nedovoljne sigurnosti i zaštićenosti.

Članak 22. – Rodno utemeljeno nasilje

1. Potpisnica priznaje da nasilje utemeljeno na rodnim razlikama, koje više ugrožava žene, predstavlja kršenje osnovnih ljudskih prava i rušenje dostojanstva i tjelesnog i emocionalnog integriteta ljudskoga bića.
2. Potpisnica priznaje da rodno utemeljeno nasilje proistječe iz zamisli prijestupnika da je jedan spol nadmoćniji od drugoga u kontekstu nejednakog odnosa snaga.
3. Potpisnica se stoga obvezuje da će ustanoviti i podržati strategije i radnje protiv rodno zasnovanog nasilja, uključujući i to da će:
  - Osigurati ili potpomoći podršci žrtvama,
  - Obavijestiti javnost, na svim službenim jezicima, o pomoći koja je osigurana u toj oblasti,
  - Omogućiti pružanje obuke profesionalnom kadru o prepoznavanju žrtava i pomoći,

- Omogućiti učinkovitu suradnju između nadležnih službi i policije, zdravstvenih i stambenih službi,
- Promicati kampanje o podizanju svijesti građana, kao i edukativne programe usmjerene na potencijalne i stvarne žrtve i prijestupnike.

Članak 23. – Trgovanje ljudima

1. Potpisnica priznaje da krivično djelo trgovanja ljudima, koje više ugrožava žene i djevojke, predstavlja kršenje temeljnih ljudskih prava i narušavanje dostojanstva i tjelesnog i emocionalnog integriteta ljudskoga bića.
2. Potpisnica se obvezuje ustanoviti i podržati strategije i radnje radi prevencije trgovanja ljudima uključujući i:
  - Kampanje širenja informacija i podizanja razine svijesti građana,
  - Programe obuke za stručne kadrove odgovorne za prepoznavanje i pružanje podrške žrtvama,
  - Mjere u cilju obeshrabrivanja potražnje,
  - Odgovarajuće mjere pomoći žrtvama uključujući mogućnost liječenja, prikladnog i sigurnog smještaja i prevoditeljskih usluga.

Planiranje i održivi razvoj

Članak 24. – Održivi razvoj

1. Potpisnica prihvaća da, u strategijama planiranja i razvoja svojih regija u budućnosti, načela održivoga razvoja moraju biti u potpunosti poštivana, obuhvaćajući ravnomjernu integraciju gospodarske, društvene, ekološke i kulturne dimenzije, i posebice uključujući potrebu za promicanjem i postizanjem ravnopravnosti između žena i muškaraca.
2. Potpisnica se stoga obvezuje uvrstiti načelo ravnopravnosti između žena i muškaraca kao temeljnu dimenziju u svoje planiranje ili razvoj strategija za održivi razvoj svoje regije.

Članak 25. – Urbanizam i lokalno planiranje

1. Potpisnica prepoznaje važnost svoga prostornog, prijevoznog, gospodarskog razvoja i strategije korištenja zemljišta i planova za stvaranje uvjeta u okviru kojih pravo na ravnopravnost između žena i muškaraca na lokalnoj razini može biti u potpunosti primijenjeno.
2. Potpisnica se obvezuje da će prilikom izrade, usvajanja i provedbi takvih strategija i planova:

- Uzeti u obzir potrebu zagovaranja učinkovite ravnopravnosti u svim vidovima života u lokalnoj jedinici,
- Uzeti u obzir posebne potrebe žena i muškaraca vezane uz, primjerice, zapošljavanje, pristup uslugama, kulturni život, obrazovanje i obiteljske obveze, i to na osnovi relevantnih lokalnih i drugih podataka, uključujući i rodnu procjenu/analizu koju je sama provela,
- Usvojiti visokokvalitetna projektna rješenja koja uzimaju u obzir posebne potrebe žena i muškaraca.

Članak 26. – Pokretljivost i prijevoz

1. Potpisnica prihvaća da su pokretljivost i pristup prijevoznim sredstvima nužan uvjet za primjenu prava, zadaća i aktivnosti žena i muškaraca, uključujući i zapošljavanje, obrazovanje, kulturu i pristup nužnim službama i uslugama. Također prihvaća da održivost i uspjeh općine ili regije u velikoj mjeri ovisi o stupnju razvoja učinkovite, visokokvalitetne prijevozne infrastrukture i usluga javnoga prijevoza.
2. Potpisnica također prihvaća da žene i muškarci često u praksi imaju različite potrebe i modele korištenja pokretljivosti i prijevoza, a koje se zasnivaju na čimbenicima kao što su primanja, starateljske obveze ili radno vrijeme, kao i da razmjerno tomu ima više žena korisnika javnoga prijevoza nego muškaraca.
3. Potpisnica se stoga obvezuje:
  - da će uzimati u obzir relevantne potrebe i modele korištenja prijevoza žena i muškaraca, uključujući i stanovnike gradskih i seoskih područja;
  - da će omogućiti da prijevozne usluge dostupne građanima u određenoj oblasti zadovolje posebne i zajedničke potrebe žena i muškaraca, kao i da postignu pravu ravnopravnost između žena i muškaraca na lokalnoj razini.

4. Potpisnica se nadalje obvezuje da će se zalagati za progresivan napredak usluga javnoga prijevoza prema općini i unutar nje, uključujući i intermodalne veze, a radi zadovoljenja posebnih i općih potreba žena i muškaraca za redovitim, jeftinim, sigurnim i dostupnim prijevozom, kao i radi doprinosa održivome razvoju.

Članak 27. – Gospodarski razvitak

1. Potpisnica priznaje da je uravnotežen i održiv gospodarski razvitak vitalna sastavnica uspješne općine ili regije, kao i da njezine aktivnosti i usluge u ovoj oblasti mogu značajno doprinijeti napretku u ravnopravnosti između žena i muškaraca.
2. Potpisnica prepoznaje potrebu povećanja brzine i kvalitete zaposlenja žena, a također priznaje i da je stupanj rizika od siromaštva, povezan s dugoročnom nezaposlenošću i neplaćenim poslom, osobito visok kod žena.
3. Potpisnica se obvezuje da će u potpunosti uvrstiti potrebe i koristi žena i muškaraca u svoje aktivnosti i usluge na polju gospodarskoga razvitka, kao i prilike unapređenja jednakosti među njima i poduzimanja odgovarajućih radnji u tu svrhu. Te radnje mogu uključiti:
  - Pomoć ženama poduzetnicama,
  - Financijsku i drugu pomoć poduzećima u svrhu promicanja ravnopravnosti spolova,
  - Poticanje obuke žena pripravnica u stjecanju vještina i kvalifikacija za poslove koji se tradicionalno smatraju “muškima” ili obrnuto,
  - Poticanje poslodavaca na zapošljavanje žena pripravnica u skladu s njihovim vještinama, kvalifikacijama i položajima koji se tradicionalno smatraju “muškima” i obrnuto.

Članak 28. – Životna sredina

1. Potpisnica prihvaća svoju dužnost da djeluje u pravcu postizanja visoke razine zaštite i unapređenja kvalitete životne sredine u svojoj općini, uključujući lokalne strategije vezane uz otpad, buku, kvalitetu zraka, prirodne razlike i utjecaj na klimatske promjene. Potpisnica priznaje jednako pravo žena i muškaraca na korist od usluga i strategija vezanih uz životnu sredinu.
2. Potpisnica prihvaća da se životi žena i muškaraca u velikoj mjeri razlikuju, i da se žene i muškarci razlikuju u korištenju usluga i javnih ili otvorenih prostora na lokalnoj razini, ili se suočavaju s različitim problemima vezanim uz životnu sredinu.
3. Potpisnica se, u skladu s time, obvezuje da će, prilikom razvijanja svojih strategija i usluga vezanih uz životnu sredinu, u potpunosti i jednako voditi računa o posebnim potrebama u životima žena i muškaraca, kao i o načelima solidarnosti među naraštajima.

Uloga nadzornoga tijela

Članak 29. – Lokalna uprava kao nadzorno tijelo

1. Kroz provedbu zadaća i nadležnosti, u svojstvu regulatornoga tijela relevantnih aktivnosti u svojoj općini, potpisnica prepoznaje važnu ulogu učinkovitog nadzora i zaštite potrošača u osiguranju zaštite i dobrobiti lokalnoga stanovništva, kao i da tako uređene aktivnosti mogu imati različit utjecaj na žene i muškarce.
2. Potpisnica se obvezuje da će, u okviru provedbi svojih nadzornih zadaća, uzeti u obzir posebne potrebe, interese i položaj žena i muškaraca.

Bratimljenje i međunarodna suradnja

Članak 30.

1. Potpisnica prepoznaje značaj povezivanja i europske i međunarodne suradnje s lokalnim i regionalnim vlastima na zbližavanju građana i promidžbi zajedničkog učenja i razumijevanja diljem nacionalnih granica.
2. Potpisnica se obvezuje da će kroz svoje aktivnosti u oblasti povezivanja i europske i međunarodne suradnje:
  - Ravnopravno uključiti žene i muškarce različitih položaja u spomenute aktivnosti,
  - Iskoristiti svoje veze i europska i međunarodna partnerstva kao platformu za razmjenu iskustava i zajedničkog učenja o pitanjima koja se odnose na ravnopravnost žena i muškaraca,
  - Uvrstiti dimenziju ravnopravnosti spolova u svoje aktivnosti decentralizirane suradnje.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

341.231.14:[305-055.1/.2:352/353(094.5.07)

VIJEĆE europskih općina i regija

Europska povelja o ravnopravnosti spolova na lokalnoj razini : za lokalne i regionalne uprave, u svrhu usmjeravanja njihovih snaga i partnerstva ka postizanju veće ravnopravnosti / Povelju izradilo i predstavilo Vijeće europskih općina i regija s partnerima ; [prevoditeljica Davorka Jurčević- Čerkez]. - Mostar : Agencija lokalne demokracije, 2012. - 50 str. ; 20 cm

Tekst na hrv. jeziku. - Prijevod djela: The European Charter for equality of women and men in local life

ISBN 978-9958-574-04-7

I. Council of European Municipalities and Regions
vidi Vijeće europskih općina i regija
COBISS.BH-ID 19356166

Fenomen

©Council of European Municipalities and Regions (CEMR)

